

Nr 1191

Av herr Svensson i Kungälv m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 83, med förslag till lag om ändring i lagen den 8 juni 1928 (nr 281) om allmänna arvsfonden, m. m.

Allmänna arvsfonden har i flera avseenden bedrivit en pionjärverksamhet av betydande allmänt värde. Detta har inte minst gällt bidragsgivningen till ungdomsorganisationer av skilda slag. Proposition nr 83 anger att regeringen enbart under budgetåret 1967/68 utdelade sammanlagt 7 613 000 kr. Därav avsåg 3 650 000 kr. barnstugor, 358 000 kr. barnkolonier, 3 488 000 kr. ungdomslokaler samt 117 000 kr. diverse andra ändamål. Av bidragen till ungdomslokaler tillföll 1 110 000 kr. kommuner och ungdomsråd, 904 000 kr. scoutorganisationer, 255 000 kr. Svenska kyrkan och 650 000 kr. andra religiösa samfund, 60 000 kr. nykterhetsorganisationer, 8 000 kr. idrottsorganisationer och 501 000 kr. andra ändamål.

Enligt nuvarande bestämmelser skall allmänna arvsfondens tillgängliga medel användas till främjande av barns och ungdoms vård och fostran. Bidrag skall inte utgå till ändamål som åligger stat och kommun, en bestämmelse som tolkats så att bidrag icke har kunnat lämnas till sådana ting som ålagts stat och kommun enligt författning. Eftersom flera aktiviteter inom barnvårdens område inte är reglerade i lag har betydande bidrag lämnats till kommunala aktiviteter, t. ex. barnstugor. Som framgår av ovanstående uppräknings beviljades förra budgetåret inte mindre än 3 650 000 kr. till detta ändamål. Dessutom beviljades 358 000 kr. till barnkolonier, vilka i en del fall drivs i kommunal regi.

Vi finner denna ordning otillfredsställande. Man kan visserligen hävda att kommunerna inte har någon lagstadgad skyldighet att uppföra barnstugor. Men man kan å andra sidan med lika stort fog hävda att 1966 års riksdagsbeslut om ökat statligt stöd till barnstugor innebar en uppfordran till kommunerna att vidta kraftfulla insatser för att bygga ut den samhälleliga barntillsynen. Om det direkt statliga stödet till de kommunala barnstugorna inte räcker till, bör de kompletteras på annat sätt än genom allmänna arvsfonden. Vår åsikt är således att allmänna arvsfondens medel icke bör användas för kommunernas utbyggnad av barnstugor. Men med hänsyn till att utredning om statsbidraget pågår inom socialdepartementet anser vi det rimligt att vänta med yrkande beträffande kommunernas rätt att disponera medel ur allmänna arvsfonden till dess nya statsbidragsbestämmelser utformats. Det bör enligt vår mening dock vara möjligt med en generösare bidragsgivning för organisationerna.

I proposition nr 83 föreslås att bidragsområdet utvidgas till att även omfatta

omsorg om de handikappade. I själva verket föreligger samma förhållande härvidlag som i fråga om barnstugor. Frågan är också om inte det tillägg till socialhjälpslagen, som riksdagen beslutade 1968 och som klarlade kommunernas ansvar för den enskildes personliga omvårdnad, innebär ett åläggande för kommunerna "enligt författning". Det är samhällets skyldighet att ge de handikappade goda levnadsvillkor. Dessa skall därmed göras oberoende av insamlingar och bidrag ur fonder. Emellertid är ännu inte samhällets resurser tillräckliga. Av den anledningen får varje tillskott hälsas med tillfredsställelse. Och därför är vi för närvarande inte beredda att yrka på avslag på denna del av propositionen.

Samhället har flerfaldiga gånger uttalat sitt förtroende för ungdomsorganisationerna. De tillför ungdomen värderingar som är värdefulla och som kan vara till hjälp för dess framtid. Vår demokrati vilar också i hög grad på våra folkrörelser, där ungdomsorganisationerna intar en framskjuten ställning. I likhet med propositionen anser vi det självklart att politiska ungdomsorganisationer skall kunna få bidrag i samma utsträckning som andra.

Bidragen har emellertid varit begränsade. Inget anslagsprojekt har tilldelats mer än 150 000 kr. Vidare har bidragsprocenten i förhållande till kostnaderna hållits nere till 50 procent för scoutorganisationer och till 30—35 procent för övriga ungdomslokaler. Denna regel bör omprövas. Departementschefen har emellertid i propositionen inget uttalande i frågan, och det är därför nödvändigt att riksdagen vid sin behandling uttalar en mening om detta. Vi anser att bidragsprocenten bör kunna utgå med 75 procent. Organisationen får ändå själv satsa relativt stora belopp.

Det ökade bidraget till ungdomsorganisationer är också motiverat av att flera förslag till statsbidrag ännu ej har blivit genomförda. Senare kan alltså en omprövning göras, och bidragen från allmänna arvsfonden gå till andra ändamål än ungdomsorganisationer.

Bidrag har vidare endast utgått till väletablerade företag. I nya stadsdelar och i fritidsområden behövs det insatser av mera tillfällig natur. Svenska missionsförbundets ungdom har under senare år anordnat s. k. SMU-byar på semesterorter. Här bör bidrag kunna utgå till relativt tillfälliga lokaler.

En annan grupp som vi tänker på i sammanhanget är våra invandrare. De behöver mer än någon kategori komma in i reguljär verksamhet. Vidare växer ett skolsamhälle fram med ett oerhört stort antal ungdomar på skolorterna. I sådana sammanhang skulle ungdomsorganisationer av skilda slag kunna göra en insats för deras fritidsaktivitet.

Med de här angivna exemplen vill vi säga att bidrag ur allmänna arvsfonden bör kunna utgå även till mindre etablerade företag, vilka dock kan vara till god hjälp för ungdomsorganisationerna i deras verksamhet i vårt rörliga samhälle.

Med hänvisning till det sagda får vi anhålla,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t framhåller att bidragsreglerna för allmänna arvsfonden bör omprövas så att bidragsprocenten höjs, samtidigt som bidrag till mindre etablerade organisationsaktiviteter kan lämnas; samt

att de synpunkter som framförts beträffande kommunernas möjligheter att erhålla bidrag ur allmänna arvsfonden beaktas.

Stockholm den 28 april 1969

Lars Henrikson (s)

Ingrid Bergman (s)

Eva Åsbrink (s)

Thyra Löfqvist (s)

Evert Svensson (s)

i Kungälv

Birger Rosqvist (s)

Bertil Zachrisson (s)